

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir prognozės / 2023 m. rugsėjis

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos kainos Lietuvos kainų zonoje

14% ↑
nuo praėjusio mėn.

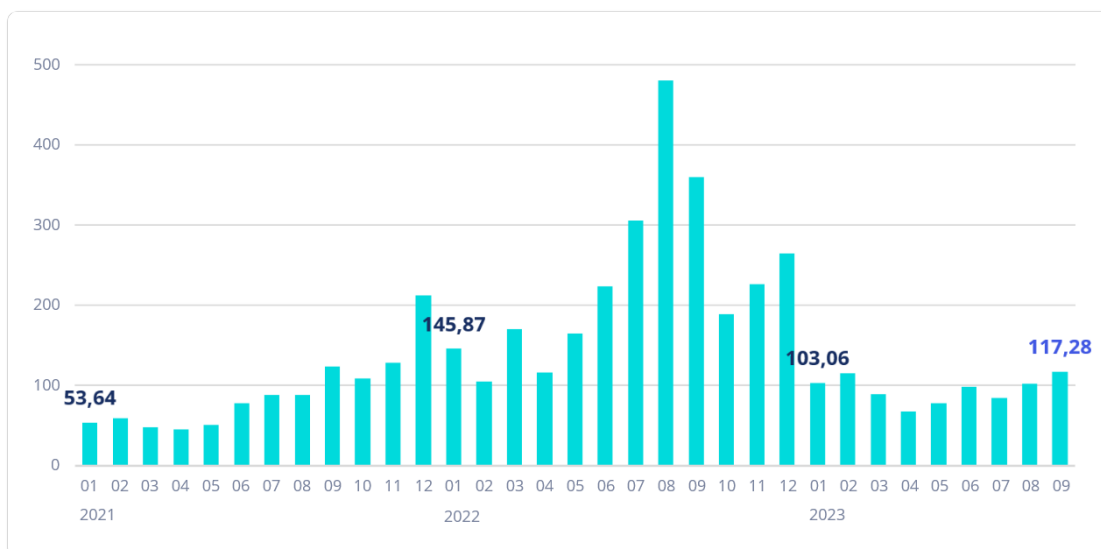
RUGSĖJIS

117,28 Eur / MWh

RUGPJŪTIS

102,49 Eur / MWh

Elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainai Lietuvos kainų zonoje tiekėjas nedaro įtakos, o kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse besiklostančios situacijos, susijusios su energetika, geopolitinė padėtis, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeisiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Rugsėjį **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo **190,83 Eur/MWh** (rugsėjo 11 d.), o **žemiausia** – **42,47 Eur/MWh** (rugsėjo 24 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Rugsėjo mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Augantis vartojimas ir mažėjanti saulės elektros energijos gamyba

Rugsėjo mėnesį didmeninės elektros energijos kainos buvo 14 proc. didesnės negu rugpjūtį. Vidutinė rugsėjo mėnesio kaina siekė 117,28 Eur/MWh (rugpjūčio mėnesio vidutinė kaina – 102,49 Eur/MWh). Tokius pokyčius lėmė nežymiai pakilusios energijos paklausa ir sumažėjusi gamyba saulės elektrinėse. Vėjo elektros energijos gamybos pokyčiai buvo nežymūs ir Lietuvos kainų zonoje nepadarė reikšmingesnės įtakos. Pirmąsias rugsėjo savaites, nepaisant vėjo gamybos padidėjimo, kainos pakilo, dėl sumažėjusios saulės elektros energijos gamybos, ir „NordBalt“ jungties išjungimo.

Apyvartinių taršos leidimų kainos

Prognozuojama, kad iki 2024 m. galo apyvartinių taršos leidimų kainos nukris iki 75 Eur/t. Kainų mažėjimą lemia sudėtinga makroekonominė situacija ir krentanti paklausa. Taršos leidimų kainos pradės mažėti jau šių metų paskutinį ketvirtį. Kurį laiką jos išliks panašiam lygyje, o 2025 m. vėl pakils iki 77 Eur/MWh. Taršos leidimų kainų pokyčiams svarbiausią įtaką daro išaugę jų pardavimai, įgyvendinant Europos Sąjungos „RePowerEU“ strategiją, kuria siekiama sutaupyti energijos, gaminti švaresnę energiją ir įvairinti energijos tiekimo šaltinius.

Kilmės garantijų draudimai Norvegijoje

Kilmės garantijų kaina Europoje gali pakilti, jei Norvegijoje bus įvestas draudimas prekiauti kilmės garantijomis. Toks draudimas gali atsirasti, jei nepavyks pakeisti reikalavimų, leidžiančių valstybės paramą gauti pagal anglies dvideginio (CO₂) kompensacijų schemą. Ši schema sukuria galimybes vykdyti dvigubus skaičiavimus (angl. *double counting*), kai kilmės garantijomis prekiaujama du kartus: vieną kartą – vietinėje rinkoje, o antrą kartą – eksportuojant į užsienio rinką.

Norvegijoje žalios energijos gamyba gali būti įrodoma naudojant nacionalinio tiekimo derinį, kuris yra 96 proc. iš atsinaujinančių energijos išteklių. Priėmus sprendimą dėl minėto draudimo, kilmės garantijų kainos Europoje kiltų apie 4 Eur/MWh.

Ateities tendencijos

Elektros energijos kainos regione stabilizavosi.

Elektros kainų prognozė

Ateities didmeninės elektros energijos kontraktų prognozės leidžia tikėtis, kad spalio mėnesį Lietuvoje elektros energijos kaina išliks stabili – apie 100 Eur/MWh. Kainų mažėjimo tendencija siejama su prognozuojamu vėjo energijos augimu. Numatoma, kad vėjo energijos gamyba kils net apie 25 proc. (nuo 0,16 TWh per mėnesį iki 0,2 TWh). Tuo pačiu metu prognozuojamas reikšmingas saulės elektros gamybos kritimas – beveik -37 proc. lyginant su rugsėjo mėnesiu. Šis aspektas neleis Lietuvos rinkoje susidaryti didesnam energijos kainų kritimui.

DUJOS

Gamtinių dujų tiekimo Nyderlandų TTF *front month* indekso [reikšmė ICE biržoje](#)

16 % ↑

nuo praėjusio mėn.

RUGSĖJIS

34,71

Eur / MWh

RUGPJŪTIS

29,87

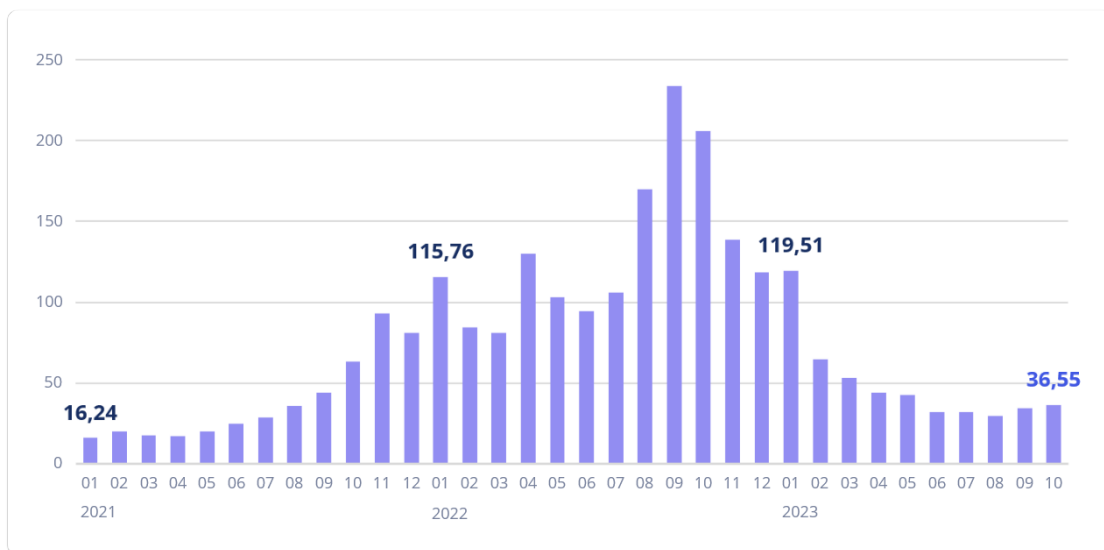
Eur / MWh

SPALIS

36,55

Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaudamiesi gamtinių dujų biržų indeksu: Baltijos šalių BGS1 ir Nyderlandų TTF kainomis, susietomis su didmenine rinka. Pastarojo indekso dinamika:

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Rugpjūtį gamtinių dujų kainą formavę veiksniai:

Sumažėjęs Norvegijos eksportas

Rugsėjo mėnesį gamtinių dujų kaina Nyderlandų TTF prekybos aikštelėje, ICE biržoje pabrango 1,84 Eur/MWh, TTF spalio mėnesio indeksui susiformavus ties 36,55 Eur/MWh. Aukštos kainos nusistovėjo dėl ilgiau nei planuotai užtrukęs Norvegijos dujų infrastruktūros remontas. Mėnesio pabaigoje Norvegijos dujų eksportas į Europą siekė 237 mln. m³ per parą, kai įprastai tiekimas siekia 330–350 mln. m³ per parą.

Yra ir gerų naujienų. Europos požeminių gamtinių dujų saugyklų užpildymas pakilo iki 95,2 proc. (95 mlrd. m³). Gamtinių dujų kainas turėtų teigiamai paveikti šiltesnio oro prognozės artimiausią savaitę Vakarų Europos šalyse.

Streikai Australijos dujų terminaluose didelės įtakos neturėjo

Rugsėjo mėnesio pabaigoje bendrovei „Chevron“ pavyko pasiekti susitarimus su streikuojančiais darbuotojas dviejuose Australijos SGD terminaluose, kurie užtikrina iki 6 proc. viso pasaulinio SGD tiekimo. Bendrovės teigimu, rugsėjo 8 d. prasidėjęs streikas buvo trumpas ir vyko po keletą valandų per dieną, todėl neturėjo didesnės įtakos gamybai ir dujovežių pakrovimo grafikui.

Sumažėjęs dujų vartojimas

ICIS paskelbė, kad liepos ir rugpjūčio mėnesiais Europos gamtinių dujų vartojimas buvo 15 proc. mažesnis nei pernai tokiu pat metu. Tai

atitinka Europos Komisijos ir šiemet rekomenduotą 15 proc. dujų vartojimo taupymą ES šalyse iki kitų metų balandžio 1 d.

Europoje gamtinių dujų vartojimas išlieka mažesnis, o Europos požeminės gamtinių dujų saugyklos užpildytos dviem mėnesiais ankščiau, dėl to rudenį tikimasi didesnio SGD eksporto Azijos šalyse. Tai rodo ir susidaręs kainų skirtumas – nuo rugsėjo mėnesio Azijos SPOT EAX indekso kainos premija buvo apie 4–6 Eur/MWh aukštesnė nei Europos TTF indeksas. Šiuo metu Azijos SPOT SGD kaina lapkričio mėnesio pristatymui siekia 45,87 Eur/MWh, o gruodžio mėnesiui – 51,96 Eur/MWh.

Ateities tendencijos

Dėl vis dar mažo gamtinių dujų vartojimo ES, pakankamos dujų ir SGD pasiūlos bei solidžiai užpildytų Europos požeminių gamtinių dujų saugyklų situacija rinkoje yra stabili.

Gamtinių dujų kainų prognozė

Spalio mėnesio pradžioje ICE tarpkontinentinėje biržoje TTF dujų indeksas lapkričio mėnesiui siekė apie 42 Eur/MWh, o artėjančios žiemos sezonui – apie 48 Eur/MWh. Sunku prognozuoti kainų lygį Europos dujų biržoje artimiausią mėnesį. Tikėtina, kad kainos svyruos panašiam lygįje, jei didesnio vartojimo kritimo Europoje nebus, o Norvegijos infrastruktūros remonto darbai greitai pasibaigs ir Europoje dujų pasiūla galės padidėti.

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- Vilniaus miesto savivaldybė pasirašė sutartį dėl žaliojo vandenilio gamybos, kuris bus naudojamas viešajame transporte. Projekto vertė – 8 mln. Eur. Šiuo metu sostinėje išbandomi Portugalijoje gaminti vandeniliu varomi „Caetano“ autobusai. Pagal naujausius energetikos transformacijos studijų rezultatus, Lietuvoje jau 2030 m. galėtų būti pagaminta apie 130 000 tonų švaraus vandenilio.
- Pradėjo veikti „Energy cells“ baterijų parkai Šiauliuose ir Alytuje. Tai dalis kaupimo sistemos projekto, kuriuo siekiama turėti 200 MW galios kaupimo sistemą Lietuvoje. Dabar jau veikia 3 iš 4 baterijų parkai. Bendra jų galia – 150 MW. Šie parkai veikia budėjimo režimu ir, esant poreikiui, gali atiduoti arba paimti galią iš perdavimo tinklo, įkraunant arba iškraunant kaupiklius. Tokiu

būdu jie padės išlaikyti stabilų sistemos dažnį. Iki sinchronizacijos su kontinentine Europa baterijų parkai užtikrins momentinį energijos rezervą, leidžiantį Lietuvai užsitikrinti energetikos sistemos stabilumą ir patikimumą iki atsijungimo nuo BRELL žiedo.

DUJOS

- Klaipėdos SGD terminalo operatorė „KN“ rugsėjo 15 d. pradėjo ilgalaikių pajėgumų skirstymo procedūrą. Rinkai yra pasiūlyta 9 TWh metinių išdujinimo pajėgumų 2025-2032 m. laikotarpiui imtinai bei iki 28 TWh per metus 2033-2044 m. laikotarpiu (padalinta į 7 paketus po 4 TWh). Metiniai paskirstomi SGD terminalo pajėgumai siekia 32-34 TWh.
 - Valstybės valdomas SGD terminalo operatorius „Deutsche Energy Terminal“ pranešė, kad spalio 16-23 dienomis paskelbs dviejų Vokietijos terminalų išdujinimo pajėgumų skirstymo aukcioną 2024 metams. Su kitais planuojamais Vokietijos SGD terminalais (jų pajėgumų skirstymo procedūros bus paskelbtos metų pabaigoje), tikimasi, kad Vokietijos bendri išdujinimo pajėgumai pasieks 36 mlrd. m³ per metus dar iki kitų metų pradžios.
 - Europoje atsiradė dar vienas naujas SGD importo terminalas – Prancūzijos Le Havre uoste. FSRU tipo terminalas – pirmasis toks Prancūzijoje – buvo prišvartuotas rugpjūčio pabaigoje, o veiklą pradėjo rugsėjo mėnesį. Šio terminalo operatorius – „TotalEnergies“. Naujo terminalo nominalūs metiniai išdujinimo pajėgumai siekia 5 mlrd. m³.
-